

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenkint kétszer: osztoritökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyetemi tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sorai 1 K. Djjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és klírning 10,489. szám

KARÁCSONY.

Irta: Király Péter.

Üdvözöllek ujjaszületés!
— Nem félem az enyészetet...
Szeplőtelenül, becsülettel,
Küzdöm át ezt az életet.
Habár az irott törvényeket
Nem is bálványozom vakon:
S üldözőbe vesz néha-néha
Az indulatos hatalom.

Köszönje meg sok modern törvény,
Hogy nem követik botorul,
Hogy észreveszik hitványságát,
Mely megjavításra szorul
És felhívják rá a figyelmet
Hogy káros, félszeg, ostoba —
S helyette másat kell csinálni,
Mert nincsen neki létjoga.

Szó sincs róla, sok minden ellen
Emeltem biz' én kifogást,
Szerettem volna rátukmálni
E népre egy kis javulást...
Hogy becsülje meg saját vérét
S ne marja össze önmagát...
Szerencsétlen nép, — kigunyolta
Gyermeke esdő szózatát.

Sőt megkövezett hidegvérrel,
Mint valamely gonosztevőt;
Eltűrtem, — a kegyelmes Isten
Még ehhez is adott erőt...
— Fenyegetés helyett imára
Kulcsoltam össze két kezem:
„Ők nem tudják mit cselekesznek,
Bocsáss meg nekik Istenem!”

A megváltó születés-napja
Lelkemben új hitet teremt.
Mert a karácsony a világnak
Szent ujjaszületést jelent.
— Légy üdvözölve csodatévő
Karácsony áldott ünnepe,
Mely egy régi bűnös világot
Lerombola, eltüntete.

Vajha te is ujjaszületész még
Szerencsétlen rab nemzetem
S ujjaszületésed ünnepét
Én magam is megérhetem...
Örömet siró sóhajással
Lehelem ki a lelkemet:
„Hozsánna! Szabad lett a magyar,
— A megváltó megszületett!”
(Debreczen.)

A mi köz- igazgatásunk.

Deák Ferencről mondják, hogy egy szegény sorsu, de kitünő képzettséggel bíró fiatal jogász azt kérdezte tőle, hogy melyik pályát válassza, amelyen érvényesítheti tudását, ambícióját s munkájával áldásos működést fejthet ki.

A haza bölcse így felelt:
— Menjen fiatal barátom a közigazgatáshoz.

Egy más alkalommal ostoba

költekezéseiben és munkátlanságában elszegényedett arisztokrata állított be az öreghez és ezt kérdezte:

— Kedves Feri bácsi, valamelyes hivatalt kell vállalnóm, de nem tudom melyiket választanom, a hol uri passziómnak élhetnék és nem kell agyon dolgozni magamat.

A haza bölcse flegmatikusan felelte:

— Eredj a közigazgatáshoz.

A közigazgatás tehát az a pálya, melyen agyon dolgozhatja magát az ember, vagy henyélhet a közigazgatás munkás takarója alatt, mint a here.

Az egyik beletemeti pályájába minden ragaszkodását, ambícióját, rápazarolja tetterejéből még azt is, a mi a nagy társadalmat illetné meg. Leikiismereti kérdést csinál a reá várakozó munkából s bírójául önmaga állítja oda — dob nélkül — leikiismeretét és a közvéleményt.

A másiknak a pálya s annak zsirosan megkent lépcsői című szolgálnak csupán. Hiusága, hatalmi vágya a legsötétebb árnyékba burkolja a közigazgatás nagy munkájából reá eső részt. Bírójául — dob szóval — megjelöli önmagát s azokat, kiknek köszönheti munkátlanságát életének meg nem érdemelt pozícióját.

Viszontagságos nemzeti életünknek szomorúsággal tapasztalt kinövése a mai közigazgatás, mely nem egyéb, mint sajtóságot vegyülke a régi híres és független közigazgatásból megtartott rossznak és az újabbban divatozó felületességnek.

Ugy teszünk, mint az egykori zsidó asszony, ki — mikor férje unszolta, hogy a bála ne csak a selyem köntöst, hanem tiszta alsó szoknyát is vegyen — így felelt: „hagyd el Samukám, a mi alól van nem lát szik, csak a mi fenn és kívül van, az legyen fényes.” Bizonny piszkos alsó szoknyánkat sokszor kell takargatnunk a felületesség és tudatlanság selyem köntösével a közigazgatásban is.

Az önérték valósággal üldözött vad a közigazgatás berkeiben. Nem hogy nevelnök, vagy — ha véletlenül meg van — megőriznök, hanem kiirtjuk, mert ennek így kell lenni. A közigazgatás csak szolgaság, hát mire való ott az önérték.

A közigazgatási tisztviselő, mihelyt elfoglalja hivatalát, nyomában a markába nyomják a selyem zsinórt is. Vagy nem selyem zsinór-e az, mikor egy a maga lelkiismeretére, önértékére

és igazságszeretetére támaszkodó tisztviselő a törvény erejével sem képes megőrizni hatáskörét, illetékességét, mert felletes hatósága politikai célokból befolyásolja, sőt irányítja?

Hát ez önérték?

Szerencse még, hogy törvényeink már régen elválasztották az igazságszolgáltatást és a közigazgatást. Ugyan mi is lett volna azóta belőlünk, ha a közigazgatás szolgálatná az igazságot? Erre ma még kevésbé vagyunk képesek, mint eddig, mert a mi közigazgatásunk történelmi fogalmában nem is kiáltó, hanem ordító függetlenségünk ma a hízélgés alávaló formájává alakult. Vagy a legoptimisztikusabb szemüvegen is át, igazságnak mondhatjuk-e azt, hogy a rendőri biráskodásban „szalvusz kanduktusz” a politikai jogoknak miként gyakorlása?

Vagy az az igazság a közigazgatásban, midőn törvénnyel nem rendezett polgári viszonyokat önző érdekekkel, ellen-szenves felfogással, vagy hatalmi tobzódással intézünk el a polgárok kárára? Vagy az az igazság, melyet az itélő hivatalos tisztviselőre reá kényszerít a hatalom, vagy a nép lelkének, viszonyainak nem ismerése?

Az az igazság, mikor a tisztviselő a törvényeknek és diszkrecionális jogainak szem előtt tartása mellett, saját szűz lelkiismeretére hallgat s abbéli meggyőződésének képes formát adni, érvényt szerezni még akkor is, ha Krisztusi szenvedések járnának annak nyomában.

Igy leszen aztán tekintélye a közigazgatási tisztviselőnek. A felettes védje meg alantását mindig, mikor az igazság jegyében cselekedett. Sajnos ez a legtrikább esetben van így. A népszerűségnek vadászata állandóan az alantos tisztviselő tekintélyét célozza. Sok tisztes munkában megöszült tisztviselőnek tekintélyét emésztette fel a felettes hatóságnak népszerűsége törekvése. S ha tiltakozni mert az a tisztviselő, aki nek sárba tiport tekintélyén felépülőben volt a másik népszerűsége, akkor nemcsak tekintélyét, hanem becsületét, sőt kenyerét is elvették, meghagytán neki nyomoruságos életét. De azt is csak azért, mert azt elvenni csak az Isten tudja. Ilyen a mi rendszerünk.

De nem is csoda, ha nem lehet tökéletes a közigazgatás

és különösen annak községi része. Hiszen tul van terhelve munkával valamennyi tisztviselő. A törvényhozásnak és a kormányzatnak eddig kifejtett munkássága annyi törvényt, rendeletet produkált, hogy lehetetlen-ség a tisztviselőnek azokról mind tudomást szerezni és azoknak értelmében intézkedni.

A közigazgatás bármely ágában a hivatalfőt lefoglalja teljesen hivatalának vezetése és a közvetlen intézkedés. Nem jut idő a polgárok hasznára váltandó törvényeknek tanulmányozására. Ezért sejejtés a tudás, felületes az intézkedés sok helyen közigazgatásunkban.

A javadalmazás még több kívánni valót hagy fenn a közigazgatásban. Szinte szégyeljük fizetésnek mondani a javadalmazást, mert a testi munkának bére ma már elérte, sőt meghaladta a szellemi munkának kicsinyes alamizsnáját.

De lássuk a példákat: Egy 4 elemű végzett gépésznek napi 4—5 K bére meghaladja a jegyzőknek fizetését. Egyik megyei földesurunk parádés kocsi-sának havi 72 K bére, ruházata, teljes ellátása fával, lakással, világítással és felelőtlen-séggel meghaladja igen sok vármegyei aljegyző és szolgabíró felelősségteljes állásának javadalmazását.

Még sok összehasonlítást lehetne megjelölni, ha szégyen-pir nem ülne ki vánnyadt arcunkra. Ilyen javadalmazással igazán nem igen hetvenkedhet a közigazgatási tisztviselőben a függetlenség érzete. A mind nehezebb megélhetési viszonyok nyomán termő anyagi gond megőrli előbb nyugalomunkat, majd függetlenségünket s bizony nem egynél a becsületet is, minek bizonyításra nem szoruló példáit elég gyakran dob-ják felszínre a sajtónak sikkasztásos hírei.

Jól javadalmazott tisztviselő gond nélkül tudná elvégezni a közigazgatás ágas-bogas munkáját. Ennek szentelhetné minden erejét; fejleszthetné tudását és megingathatlanná edzhetné a kísértésnek sokszor kitett függetlenségét. Akkor nem fordulnának elő oly bosszantóan sürűn az olyan esetek, mikor sok esztendei szolgálattal bíró több gyermekes családapákat lódit ki eltérő politikai nézetekért a tultengő kormányhatalom a módnélkül terhes, de kenyeret biztosító közigazgatási állásokból.

Köteteket lehetne írni az ilyen esetekből, de ennél még többet a közigazgatás zilált állapotáról. Szinte félünk fellebbenteni a fátylat, hogy a maga ridegségében álljon előttünk a mai közigazgatás. Lélek nélküli biz' az, mint az értetlen ember olvasása.

Több lelket és kevesebb hatalmi vágyat kell bele vinnünk közigazgatásunkba s akkor lesz „jó közigazgatásunk” is.

Karácsoni gondolatok.

Ilyenkor, angyaljárás idején, nemcsak a családfőnek, de a vezető politikusoknak is fő a fejük, hogy mivel lépnek meg kedvenc és nem kedvelt híveiket.

Saját szemfüles riporterünk a következő karácsoni gondolatokat tüzte tollhegyre:

Marostordában legkedvesebb angyalfia volna, ha három tucatnyi új megyebizottsági tagot kaphatnék, akik feltétlen híveim lennének. Udvarhelyvármegyével sokat nem törődöm. Kiűztem az ellenzéki sajtó kritikáját, a felhivatalos pedig lábaim előtt farkasóval várja parancsaimat. Bárkit letaposhatok. Nekem van és lesz itt igazam. Perczel a sógorom és velem van Héderváry barátom. A bizottsági tagok többségével rendelkezem, mert azok jó fiúk. De ha valamelyik renitenskednek, ott van a fegyelmi; legnagyobb részük tőlem függ. Azonban vágyaim mégis vannak. Botrányt, minél több botrányt kívánok. Ezt szeretem én.

Gróf Haller János,
3-szoros főispán.

— Séta jobbra! — mondja a rendező a politikai „négyes”-ben. És én szót fogadok: beléptem nyilvánosan is a nemzeti munkapártba, melynek főispánom óta oly sokat szolgálék. Főispánom hisz s ez jó nekem s tisztügyész sógoromnak. Mi együtt beadjuk neki alaposan a „kefét” s ő szépen nyelegeti. Jó étvágyat!

Dr. Sebesi János alispán,
legújabb munkapárti.

Marakodjanak otthon kedvükre, én itt a Lukács-fürdőn jól érzem magamat. Innen a főispán sem idezget kihallgatásra. Soó tanácsos mindent elintéz. Csak azt sajnálom, hogy itt nincs állásüresedés. Megpályáznám. Elvégre három helyről is kaphatnék fizetést.

Gotthárd János,
polgármester.

Mégis csak én, a hivatalos-jelölt lettem megyebizottsági tag. Hjah! Az ilyen kipróbált emberekre még Hallernek is szüksége van. Nem kívánok semmit. Legfeljebb jövő évi nyugdíjba menetelemhez egy picike ordót, de nem ordát.

Szombatfalvy Lajos,
főkapitány.

A választási vizsgákat kitűnő sikerrel végeztük. A közvéleménnyel nem törődünk. Nekünk a főispán parancsol és mi árkon-bokron keresztül követjük. Azért is szeret ő méltósága oly nagyon bennünket, hogy néha majd megesz. Ezután szintén a főispán kegyeit kívánjuk elnyerhetni.

Szabó Gábor,
Dr. Pálffy Jenő, Szabady Tivadar,
három járásbeli főszolgabíró.

Jóhiszeműségem miatt nyugdíjba kényszerítettetek? Pedig eddig nektek szolgáltam. Ezután? Nem pihenek, hanem a köznek teszek szolgálatot — székely testvéreim buzdítása- és gyámolításával. Hallert a pokol fenekén szeretném látni!

Gálffy Kálmán,
nyug. főszolgabíró.

Hattyu-dalom, illetve utolsó körrendeletem a körjegyzőkhöz szólott, nyugdíjaztatásom napján. Megbántam sokszor azóta, hogy kiadtam. Nem is tettem szívesen, mert a „Székely-Udvarhely” nagy szolgálatokat tett a köz érdekében és néhány elvakult politikus boszúvágyát láttam az el-lene indított akcióban. Magam számára békét kívánok; én is mindenkinek békét hagyok.

Dr. Demeter Lőrinc,
nyug. főszolgabíró.

A kányádi bíróválasztást bizonytalan időre elnapolták. Talán csak nem a főszolgabírói állás megrendülhetése okából? Boldog karácsoni ünnepeket kívánok!

Ürmösi József,
hsztpáli unit. lelkész.

Sperker tenyésztete gazdát cserél.

Irta: Czirmes Bálint m. kir. gazd. szakt.

A „Székely-Udvarhely” olvasóit talán érdekelné fogja, hogy Sperker Ferenc nagy hírnévre vergődött szentdemeteri tenyésztete, újévtől kezdődőleg gazdát cserél, amennyiben ezen kiváló magyarfajta gulyát az erdélyi római katolikus státus megvásárolta. Az új tulajdonos ezen bec és marhaállományt, a státus uradalom legértékesebb gazdaságban, Radnóthon helyezte el.

A hazai állattenyésztés előhaladása iránt érdeklődőknek a jövőben Radnóth lesz az a hely, a honnan az országos köztenyésztés szükségleteinek fedezésére a legkiválóbb apaállatok és első rendű számfelletti anya állatok lehet majd beszerezni. Sperker Ferenc már 3 év óta elvállalta a státus uradalom jószágigazgatói állását s mivel óriási elfoglaltsága folytán nagy nehézségbe ütközött saját tenyésztetének szakszerű kezelése, helyesebbnek találta, hogy lemondjon kedves tenyésztetéről. Ha csak azt nem akarta, hogy gyakori és huzamosabb távolléte miatt, remek törzs gulyájában visszaesés legyen tapasztalható.

Könnyen elképzelhető, hogy minő lelki küzdelmekkel határozta el magát arra, hogy megváljon 32 évi következetes és kitartó munkásságának fényes eredményétől, nevének megörökítőjétől, a szentdemeteri híres tenyésztőtől. A magunk részéről csak gratulálni tudunk az erdélyi római katolikus státus igazgató-tanácsának azon szerencsés választásért, hogy az uradalom élére hazánk egyik legkitűnőbb gazdáját, Sperker Ferencet állította és teljes elismeréssel viseltetünk azon okos elhatározásért, hogy az alkotó mestert nem szakította el művészi produktumától, hanem lehetővé teszi azt, hogy a jó pásztor ezután még bőségebb teremtő eszközökkel munkáljon a hazai állattenyésztés, előmozdítása érdekében.

Minket, akik az országos közte-

nyésztés fellendítése érdekében évtizedek óta lankadást nem ismerve mu kálkodunk, őszinte örömmel tölt el az a tudat, hogy továbbra is Sperker fogja dajkálni és idomítani a szentdemeteri remek nyáját. A radnóthi uradalom gazdag földjén és terjedelmes térréniumán módjában fog állani foglalkozási körének kedvence tárgyát, az állattenyésztést a Szentdemeteren elért nivóra emelni és számszerint is hatványozott mértékben szaporítani.

Az üzletkötés módjait nem ismerjük, az árakról tájékozva még nem vagyunk. Európáig tudva van, hogy ezen gyorsfejlődésű magyar fajta anyag a maga nemében páratlan minőségű, éppen ezért a megkötött vásárnál az a felfogásunk, hogy ilyen magas szakértelemmel kitenyésztett törzsgulyát, valódi tenyész érdem szerint értékelni és megfizetni nem lehet.

Vásárlás tárgyát 30 drb. anyatehen és 12 drb. fiatal üsző képezte. Az anyaállatok lemerésénél 503, 712 kgr. élősúly, átlagban tehát 607 kgr. testsúly volt észlelhető. Azon szédületes tenyésztési eredményt, amelyet Sperker a magyar erdélyi fajta szarvasmarha gyors fejlődésében s a takarmányértékítő képesség megrögzítésében elért, semmi sem igazolja jobban, mint azon tény-körülmény, hogy a tenyésztet egyedeinek mostani lemerésénél egy „Hetyke” nevű 4 éves és 8 hónapos fiatal tehén, amely most a 2-ik borjuval vemhes, 712 kgr. testsúlynak bizonyult. Aki szakszerű állattenyésztéssel foglalkozik, könnyen átlátja, hogy ilyen testsúlyt és ehhez hasonló termeltséget még a siment-hali fajta idősebb teheneknél sem igen lehet elérni.

A státus uradalom legfelsőbb vezetőségének a „Sperker-féle törzsgulya” megvásárlásával s radnóthi gazdaságba történő átplantálásával kapcsolatban nagy tervei és országos érdekű szándékai vannak. Sperkernek az a célja, hogy az általa létesített s az ő nevét viselő törzsgulyát Radnóthon külön tenyésztve felfaporítja 100 drb. tehénre és azoknak produktumait a hazai nagytenyésztetek bika szükségletének kielégítésére fogja felnevelni.

Az eredeti radnóthi gulyát, amely mostan 116 drb. anyaállatból áll, szigorú tenyész kiválasztással és okszerű táplálással évről-évre javítja, 200 tehénre felfaporítja és ezeknek ivadékait, elsőrendű községi apaállatoknak óhajtja felnevelni.

A tenyésztésre nem alkalmas bikaborjukat kibereli és felneveli, hogy majd 4 éves korban részint a státus igavonó szükségletének pótlására, részben pedig eladásra szolgáljanak. Ilyen törekvés mellett, az uradalom 300 darab tehene és ezek 4—5 évi szaporuléka, ki fog tenni 1500 drb. szarvasmarhát, mely állomány magas tenyészértékével, első rangú minőségével és hatalmas tömegével, vezérszerepet fog játszani hazánk nagytenyésztetei között.

A státus uradalom igazgatósága, a szarvasmarha tenyésztés fejlesztésével kapcsolatban, nagy súlyt helyez a többi állattenyésztési ágak istapolására is. Az új jószágigazgató, a radnóthi gazdaság sertésállományát 100 drb. kocára, a racka fejű juh-szatot pedig 1000 drb. anyabirkára

szaporította fel. Ezen nagy arányú számadatokból kitűnik, hogy az erdélyi római katolikus státus uradalom, okszerű állattenyésztésével igen kedvező hatással fog lenni közgazd-sági életünk fellendítésére s az ország polgárainak közélémezésére.

A státus uradalom azáltal, mert az állatállományt lényegesen felfaporítja, emelni fogja az évenkénti állagterméseket is. Több állat után, nagyobb a trágya termés; erősebb trágyázás mellett gazdagabb az aratás; megfelelő igáserő mellett, lehetővé van téve az intenzív talajművelés; már pedig ahol ezen két termelési feltétel nem hiányzik, onnan nem fog elmaradni az Isten áldása sem.

Sperker, Szentdemeteren csak szűk korlátok között dolgozhatott, most azonban óriási gazdasági térrénium felett rendelkezik s mivel a gondjaira bízott barmok szakszerű kitenyésztésére, a státus uradalom minden tenyészfelület hatalmában van, ismerve egyszerűségét, vasszorgalmát és praktikus gazdasági tudását, biztosan remélhető, hogy az igazgatása mellett, a státus uradalom jövedelmező állattenyésztete létszámában és jószágban olyan fokra emelkedik, a melyre büszke fog lenni a tulajdonos; a melyre örömmel fog tekinteni a haladni vágyó gazdatisadalm is.

A legutóbbi idők szűk takarmány évei országunk állatállományát tetemesen leparasztották, miáltal népünk közélémezésére csaknem elviselhetetlen drágává tettek. Az illetékes minisztérium, s az ország sorsával törődő közgazdasági szervezettek hónapok óta vitatkoznak a feltornyosult bajok mikénti orvoslásán.

Iméntiekből kiviláglik, hogy az erdélyi római katolikus püspöki uradalom, megértve a kor intő szavát és felfogva hazafias kötelességét nem sokat teketóriázik, hanem érett megfontolással számolva hazai részünk közgazdasági viszonyaival, rátér azon helyesebb gazdasági rendszerre, ahol főszó az okszerű állattenyésztés lehető legnagyobb kiterjesztésére és ezáltal a magyarföld termőerejének fokozottabb kihasználására vezet. Ha a közelgő újévben minden birtokos így járna el és minden gazda így fogná föl hivatását, akkor nem volna okunk siránkozni nehéz megélhetésről, s az ország állatállományának szembetűnő csökkenéséről.

Országunk állattenyésztői nevében, az újév küszöbén, hazafias örömmel üdvözljük gróf Majláth püspök urat bölcs elhatározásáért és szívesen köszöntjük az érdemes mestert, az új jószágigazgatót is, okos terveinek megvalósítására irányuló nagy munkájának kezdetén!

— Kukorica-kiviteli tilalom. A szerbiai kormány a szerb gazdáknak megtiltotta a kukorica kivitelt Szerbiából. A kiviteli tilalom oka nem a rossz termés, sőt az ideai kukorica termés, igen jó volt, hanem ezzel a tilalommal az idő előtti exportot akarják megakadályozni, nehogy ezzel a szerb kereskedőknek és disznótenyésztőknek kárt okozzanak. A szerb tengeri kiviteli tilalom minden valószínűség szerint a magyar kukorica árát fogja emelni, mert azon államok a melyekbe szerb kukoricát szoktak szállítani, kénytelenek lesznek szükségletüket Magyarországon beszerezni.

Szines képek.

Nete ne!

E cím alatt: „Nete ne!!!” eredeti székely góbéságokat, anekdotákat és kacaglató históriákat gyűjtöttek s gyűjtenek össze a budapesti „Péterffy asztal” vidám góbétagjai. Ezek pedig a következők: Barta Péter Olasztelek, Balázs Endre Barót, Bartalis Márton Csiksomlyó, Bálint Domokos Firtosvárálja, Bálint Károly és Bálint János Gyimesbükk, Bekő Balázs Etéd, Benedek Mihály Nagykadács, Biró Ábrahám Csikmindszent, Csató Lajos és Csató István Borszék, Csernay Ödön Budapest, Fekete Albert Marosvásárhely, Gálfi Ferenc Korond, Gáll Ferenc Áldoboly, György Péter Gyergyószentmiklós, Hegedűs András Budapest, József Dezső és József Jenő Firtosvárálja, Kőrösi János Nagykadács, Lőrincy Dengezics Szentábrahám, Márkos Mócsi Tordátfalva, Nagy Dénes Kobátfalva, Nagy Károly Galambfalva, Orbán János Székelyderzs, Pap Sándor Székelyszentmihály, Pap Béla dr Kobátfalva, Pap Emil Székelyszentmiklós, Páskuj Alajos Szamosújvár, Péterfy Tamás Nagyajta, Rédiger Géza Szabéd, Robonyi Ferenc dr Kobátfalva, Sánta Imre Csikvárdotfalva, Sárosy Róbert Medgyes, Szamosi Soós Vimos Szentábrahám, Szabó Ferenc Nagysolymos, Szinle György Sepsikőrispatak, Szász Dénes és Szász Domokos Siménfalva, Takó Károly Barót, Török Sándor Marosvásárhely, Végh Mócsi Tordátfalva.

A budapesti „Péterffy-asztal” két célt szolgál. 1. Gyűjti és közreadja az eredeti székely góbéságokat, 2. A cellővészet terjesztésére célfigyelvekkel látja el a székely elemi iskolákat.

A góbéságok néhány havi gyűjtéséről „Nete ne!” e. most megjelent és füzeteként 20 fillérért a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál Kossuth utca 31.) Székelyudvarhelyt is kapható művészi képekkel diszitett két füzetben számol be. Jövő évre is 5 arany pályadíjat tűzött ki az öt legeredetibb góbéságra.

Nagy a reménységünk, hogy székely testvéreink körében a legnagyobb érdeklődésre számíthat a nemes törekvésű „Péterffy-asztal” buzgósa és füzetait mindenki megszerzi magának.

A csinos füzetkékből különben álljon itt egy pár góbéság mutatónak:

Szemébe mondta.

Szántogatott az udvarhelyszéki ember két kis tehenével. Az idő azonban nagyon meleg lévén, a legyek csipták a szegény Bimbót. E miatt nem huzta jól az ekét. A székely váltig biztatta, váltig fenyegette: — Csá Bimbó! mae! ma bizony ma!

De a Bimbó csak nem ment egyenesen. Egyszer megharagszik az atyafi; nem állhatta már tovább, odaugrik a bimbó elé:

— Nő Bimbó! én most mögömdöm szemödbe, hogy a farkas egyén meg, értöd! — mondotta önérettel.

Innen maradt fenn, hogy: Megmondta szemibe, mint az udvarhelyszéki ember a teheniinek! (Csulak: Góbéságok.)

Láttál-e már olyan lovat?

A szentábrahádi papot meglátogatja az esperes. Vége a hivatalos

dolgoknak, asztalhoz ülnek és éppen töltött káposztát talál a papné. A tisztelletes asszony régóta haragudott a papra, mert a töltelék borítékát sohasem ette meg. Most aztán az esperes ur előtt felhasználja az alkalmat, mert az esperes igen szépen megette a töltelék a pakoló káposztalevéllel együtt.

— Ugyan miért nem eszi meg a töltelék héját is? — kérdez az asszony.

— Láttál-e már olyan lovat édes feleségem, amelyik az abrakos tarisznyát is megette volna?

— Csak nézné meg az esperes urat s mindjárt látna... (József Dezső.)

HIREK.

— **II. t. olvasóink-, munkatársaink- és jóakaratu barátainknak a legboldogabb karácsoni ünnepeket kívánjuk!**

— A „Székely-Udvarhely” mai számával befejeztük a 16. evfolyamot. Midőn a határjelző állomásnál vagyunk, hazafias mély hálával mondunk köszönetet előfizetőink, munkatársaink- és jóakaró támogatóinknak. A kitűzött célt kívánjuk jövőre is szolgálni. Kérjük ehhez az igaz hazafiak és honleányok hathatós pártolását. Kérjük az esetleges hátralékok kiegyenlítését, valamint az előfizetések megújítását, nehogy a lap pontos küldésében fennakadás legyen. Hazafias üdvözléssel: a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Lapunk legközelebbi száma** — a közbeeső ünnepek miatt — 1911. január 1-én (vasárnap) egészen új beosztással fog megjelenni.

— **Vizsgálóbírói kirendelés.** Az igazságügyi miniszter a székelyudvarhelyi törvényszék területére vizsgálóbírónak Dr Gölner Béla törvényszéki bírót, állandó helyettesének pedig Mihály János törvényszéki bírót rendelte ki.

— **A hires Erődy-ügy** aktáit Marostordában lezárták. A király Erődy Sándort Marostordavármegye és Marosvásárhely szabad kir. város főispáni állásától felmentette s egyúttal megengedte, hogy másnemű alkalmaztatásáig a főispáni illetmények élvezetében való meghagyása mellett szolgálattételre a miniszterelnökséghez beosztassék.

— **Karácsoni fillérestély.** A polgári önképző jóhírű karácsoni fillérestélyét e hó 26-án (karácson másodnapján) a Budapest-szálló színháztermében táncsal, tombolajátékkal, előképekkel egybekötve tartja meg. Az estélyt Bartók Juliska, Bartók Róza, Fischer Ferenc r. b. elnök és ifj. Szemerjai Károly r. b. alelnök rendezik. 500 drb nyereménytárgyat sorsolnak ki. A főnyeremény egy gazdagon diszitett karácsonfa lesz.

— **Háromszoros főispán.** A hivatalos lap királyi kéziratot közöl és abban jelenti, hogy a király Haller János grófot, Udvarhelyvármegye főispánját, ezen állásában való meghagyása mellett, Marostordavármegye és Marosvásárhely város főispánjának kinevezte. Erődy már tegnap hivatalát átadta Haller grófnak, ki nek installációja január 12-én lesz.

— **Szomorú karácson.** Bizony szomorú karácsonot kellett érnie Jancsó János városi pénztári ellenőrnek Székelyudvarhelyt. Ez évben, rövid idő alatt elvesztette előbb egyetlen fiát, azután pedig e hó 22-én szeretett feleségét, szül. Balázs Rozáliát ragadta el a kéréllhetetlen halál életének 45 ik, boldog házasságának 23-ik évében. Elvesztett gyermekéért megszakadt az édes anyai szív. Valódi nemes lélek volt; tele valóságos áhitattal, emberbaráti szeretettel. Temetése tegnap d. u. 3 órákor általános részvét mellett történt meg a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint. Lelkéért az engesztelő szentmise-áldozat e hó 27-én reggel 8 órákor a barátok templomában fog az egek Urának bemutatni. Emléke legyen áldott!

— **Szabad lyceum.** Tizenegyedik évi sorozata kezdődött meg a mult vasárnap délután azoknak a tanulságos előadásoknak, melyet a Polgári Önképzőkör évről-évre a téli időszak alatt néhai Solymossy Endre kezdeményezésére rendezni szokott. A lyceumi bizottság elnöke: Biró István főreáliskolai tanár tartalmas beszéddel nyitotta meg az új ciklust a Hymnus elénekzése után. Szép és lelkesítő beszédében rámutatott azon szellemi kincsre, melyet mindenki megzerezhet magának az előadások szorgalmas látogatásával. A megnyitó beszéd után Szabó Dezső főreáliskolai tanár tartott mintegy 120 hallgató előtt értékes előadást „Az általános választói jogról”. A mult ciklus alatt tartott hasonló tárgyú előadást folytatta és egészítette ki, statisztikai adatokkal beigazolvva azt, hogy nemcsak a földbirtok, de a törvényhozás is csaknem teljesen a nagybirtokosok kezében van, s így a kis existenciák csak munkáskeznek, de az országsorsanak intézésébe ez idő szerint vajmi kevés befolyást gyakorolhatnak. Élénk figyelemmel kísért előadása után ifj. Rájk József szavalta Tompa Mihálynak „A lidérc” c. hatásos költeményét. Mig Biró István b. elnök előadónak a hallgatóság köszönetét, szavaló ifjunak elismerő dicséretét fejezte ki. Az előadás a Szózat lelkes elénekzésével végződött. A jövő előadást január hó 8-án a Polgárikör nagy termében Szarvas Arnold főreáliskolai tanár fogja tartani.

— **Ujabb jog az egyéves önkénteseknek.** Tudvalevő, hogy az egyévi önkéntesek az ezredet maguk választathatják a közös hadseregben. A kik a magas számuknál fogva a honvédséghez kerültek, azok eddig nem választhatták meg az ezredet. Ezután az egyévi önkéntesek megjelölhetik a közös hadseregbeli ezredet kívül azt a honvédezredet is, ahol szolgálni ohajtanak.

— **Tuberkulózisú sertések.** Sokáig állott fenn az a hit, hogy a sertések tuberkulózisban szenvedhetnek. Sajnos ennek az ellenkezője derült ki. Tény az, hogy nálunk igen ritka, de mégis előfordul. Nálunk erről a megbetegedésről statisztikát nem vezetnek, de Németország statisztikája ilyen szomorú adatokat tartalmaz. Kiderült, hogy 14 és fél millió levágott sertés közül 28 százalék találtatott gümökárosnak. Tehát több, mint százezer drb sinylett e betegségben. A sertések a tuberkulózist úgy kapják meg, hogy a moslék, mi

igen sokszor tejhulladék, tuberkulózisú szarvasmarhától ered. Azért oly hizlaldában, ahol a disznókat tejhulladékokkal táplálják, különös gondot kellene fordítani a táplálék sterilizálására.

— **Burgonyakivitel Amerikába.** Megemléstésre méltó, hogy Amerikába külföldről nagy mennyiségű burgonyát szállítanak. Érdekes ez, mert éppen Amerikától tanulták az európaiak a burgonyatanítást, Amerikából került az első burgonya Európába. Különösen Angliából és Németországból importálnak nagy mennyiségben Amerikába.

— **A régi hordóhitelesítő hivatalok.** A kereskedelmi minisztérium közlése szerint az 1874. évi VII. t. c. alapján működő hordóhitelesítő hivatalok működése 1911. évi jun. hó 30-ig meghosszabbított.

— **A „Vasárnapi Ujság”** karácsonyi számával együtt kapják az előfizetők a karácsonyi albumot, mely fényes pompájú kiállításban, legjelesebb íróink egész sorának szépirodalmi munkáival, művészi illusztrációk nagy gazdagságával és négy gyönyörű színeskép melléklettel jelent meg. Ezt az albumot megkapják az újkor belépő újelőfizetők is. A rendes karácsonyi szám is a szokottnál gazdagabb tartalommal jelent meg. Címképül Luini elragadó Madonna-képét, a Szépművészeti Múzeum egyik diszt közli; ezenkívül képeiben bemutatja Názarethet, a különböző fényő fajtákat, a színházak újdonságait: az Elektrát és a Szent ligetet (Alexander Bernát színházi cikkével), fényképeket Pásztor Árpád világkörüli utjáról, fiatal Pallavicini György ögróf és jegyese, Andrásy Boris grófnő arcképe stb. Külön említést érdemelnek a pompás divatképek és egy szép képes közlemény a női kalap multjáról. Szépirodalmi olvasmányok: Endrődi Sándor és Szávay Gyula versei, Lengyel Menyhért novellája, Mórícz Zsigmond és az olasz Neera regénye. Egyéb közlemények a párizsi tárlaton kiállított Kossuth-szobor, Neogrady Antal bájos rajza, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkrónika”-val együtt négy korona 80 fill. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem utca 4 szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, felelve két K 40 fillér.

— **Névjegyek.** Tekintettel a küszöbön levő új-évi névjegy szükségletre, lapunk könyvnyomtató intézete a szebb-nél-szebb névjegyek nyomtatását megkezdte. Rendeléseket naponként elfogad. A szétküldés hetenként kétszer: kedden és pénteken történik. Ezután hívjuk fel a n. é. közönség szíves figyelmét a dusválasztéku divatos névjegyekre és kérjük, hogy szükségletét minél előbb megrendelni méltóztatassék, nehogy az ilyenkor beállani, szokott munkatorlódás miatt, esetleges hátránya legyen.

Arverési hirdetemény.

Közírré tesszük, hogy Székely-muszna község koresma és üzlet-helyiségét, valamint a megszerzendő italmérési jogot 1911. febr. 1-től 1917. dec. 31-ig Székelymuzsnán a bíró házában 1911. jan. 5-én d. e. 10 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe adjuk.

Kikiáltási ár 800 K, melynek 10 százaléka az árverés megkezdésekor az árverést vezető körjegyző kezéhez leteendő.

Zárt ajánlatok csak az árverés megkezdése előtt fogadtatnak el.

Árverési feltételek megtekinthetők Székelyderzsén a körjegyzői irodában.

Kelt Székelymuzsnán, 1910. dec. 22.
Dr. Kocz János Korda Sándor
körjegyző bíró

Árverési hirdetemény.

Recsenyéd község koresmaháza és koresmajoga — melynek beszerzése folyamatban van — 1911. évi január 1-től 1913. évi december hó 31-ig terjedő 3 évi időtartamra 1910. évi december 30-án d. e. 9 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe adatik Recsenyéd község házában.

Kikiáltási ár évi 150 K. bántó-pénz ennek 10 százaléka. Árverési feltételek az előjárásnál megtekinthetők.

Recsenyéd, 1910. dec. 23. án.
Bence Gábor, Máté Elek,
körjegyző. bíró.

Egy Puch motor

kerékpár oldalkocsival kitűnő állapotban féláron eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorúbb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch
Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás helyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

DISZMUNKÁK

őzv. Mihálovits Béláné
főgimn. tanárné bár-
..... minemű

himzéseket,

igy: monogramokat és arany himzést, tüfestést, templomi oltárterítőket stb. elvállal és a legkényesebb ízlésnek is megfelelően elkészíti. Naponta rendes elméleti és gyakorlati ének, zongora tanítást tart, a melyekre a tanulók FIUK vagy LEÁ-: NYOK bármikor :

SZÉKELYUDVARHELYT
PETŐFI-UTCA 31. SZ. ALATTI
LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

**TALÁLÓS o o o
o o o KÉRDÉS.****Miért apróhirdetés****az apróhirdetés ?**

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb**apróbb dolgokat**

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** s a mikor csak a legesekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely“-ben.

**Apró a hirdetés,
apró a költség!**

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Új versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897). Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Didó. Verses lírai regény. Tóth István négy szoborképével. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fél iv; ára füzve 2 K, magyar stílus diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906.

Bosszú. Osztályk hísi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősének. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valtér Ernő kiadása. Budapest. 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

B O R!

Fernengel Gyula székely-udvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Amortizációs**tisztviselői kölcsön****ügyekben**

díjmentes felvilágosítást nyújt

az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége“.

KOLOZSVAR

Ierenc József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

REFORMÁTUS

***** DISZES *****

IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTEK-
BAN KAPHATÓK

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDESBEN
SZÉKELY-UDVARHELYT

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpon-tosabban, gyári ár mellett szállíttatnak **Betegh Pál** könyv- és papírkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

KÖHÖGÉS

rekedség, hurut és nyálkás-ság, görcs és hőkhurut ellen ne vegyenek semmi egye-: : : bet, mint csakis a : : :

KAISER-féle

mell-karamellákat
a „három fenyővel“

5900

körjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánorvosoktól a biztos eredményt igazolják.

Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 6 f-ért. Kapható gyógyszerárak és drogériákban, valamint Zsethegy János gyógy-szerésznél Homoród-szt.-márton községben

Védjegy. „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióznak bizonyított háziaszer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult községnyél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerárak az „Arany oroslánhoz“.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Köhögés, rekedség és hurut ellen nincs jobb a

RETHY-FÉLE PEMETEFÜ

Cukorkánál.

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan Rétly-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak Rétly-félét fo-gadjunk el.

Legszebben ír a

STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak

450 K-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is.
Kérjen prospektust.

Betegh Pál villam-moteros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.